

Piotr Świątkiewicz, A. Duras, Leszek Kajzer

Gaj Nowy, gm. Góra Św. Małgorzaty,
woj. płockie

Informator Archeologiczny : badania 21, 220

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GAJ NOWY, gm. Góra Św. Małgorzaty
woj. śląskie

Muzeum w Łęczycy

Badania prowadził mgr Piotr Świątkiewicz, uczestniczył
A. Duras, konsultował doc. dr hab. Leszek Kajzer, finanso-
wało Muzeum w Łęczycy. Trzeci sezon badań. Dwór obronny
"na kopcu" /XVI-XVII w./

Badania koncentrowały się na weryfikacji hipotezy zakładającej wielofazowy proces kształtowania się obiektu. Zaidżono na nim trzy odkrywki sondajowe o łącznej powierzchni 10 m².

W odkrywce 1 odsłonięto lico fr. muru obwodowego usytuowanego na osi ściany działowej budynku. Mur ten nie jest jednolity, lecz wyodrębnić można jego starszą, ceglanaą patrię stanowiącą ścianę północną pomieszczenia dworu oraz młodszy mur kamienny /fundament/ południowego pomieszczenia. W odkrywce 2 odsłonięto koronę muru ściany działowej dochodzącej do około 1/3 szerokości budynku. W odkrywce 3, założonej w południowo-wschodnim narożniku dworu, potwierdzono obecność bruku, jako ostatniego /trzeciego/ poziomu użytkowego związanego z kamiennym murem fundamentowym. Z odkrywki tej pozyskano 31 fr. naczyń pochodzących z 5 garnków i 1 talarza wykonanych z gliny kaolinowej i żelazistej, ornamentowanych "siatką" wyświecanych linii i dookólnymi kółkami bądź malowanymi pasmami.

Dwór obronny powstawał prawdopodobnie w trakcie trzech faz przebudowy, zawierających się między końcem XVI a pierwszą połową XVII wieku. W fazie 1 wzniesiono tu na nieznacznie podwyższonej powierzchni ziemi jednokształtowy, jednoczęściowy budynek o wymiarze 5,8 x 10,0 m, zorientowany dłuższymi ścianami wzdłuż osi S-N. Wiazać z nią należały m.in. ceglanaą posadzkę i fragmenty muru odkryte w południowym pomieszczeniu obiektu, a także próchniczną warstwę zalegającą u podstawy kopca. W fazie 2 dobudowano do niego od północy kolebkowo przysklepione, ceglanaą pomieszczenie o wymiarze 4,0 x 5,8 m, w którym znajdowało się urządzenie grzewcze oraz podniesiono nasyp i poziom użytkowy budynku o ok. 0,5 m. W fazie 3 założenia otrzymało kształt ostateczny. Kopiec poszerzono i podwyższono do ok. 2 m, przy czym na jego obrzeżu powstała fosa-staw. Do północnego pomieszczenia dobudowano od zachodu klatkę schodową. W południowym pomieszczeniu ceglanaą ściany zostały częściowo zastąpione kamiennym murem /fundamentem/, poziom użytkowy podniesiono o ok. 1,5 m i obecnie wyznacza go bruk. Otwór wejściowy w zachodniej ścianie ocaliło dobudowanym gankiem. E. f. może wówczas także wyburzono częściowo ścianę działową i zamurowaną wnękę w zachodniej ścianie dworu.

Dokumentacja i materiał ruchomy znajdują się w Muzeum w Łęczycy.

Dotychczasowe wyniki badań pozwalają stwierdzić, iż obiekt w Gaju Nowym został wstępnie rozpoznany.

GDARSK OLIVA
Stanowisko 2

patrz
półna średniowiecze

GLIWICE
woj. katowickie
Pl. Rzeźniczy

patrz
półna średniowiecze